

Son Yönetmelikler Hakkında Bilgi Notu

Çalışma ve Sosyal güvenlik Bakanlığı tarafından geçtiğimiz hafta 'İşyerlerinde İşveren veya İşveren Vekili Tarafından Yürütülecek İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerine İlişkin Yönetmelik' ile 'Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik' isimlerinde iki yeni Yönetmelik yayımlandı. İşçi sağlığına önemli etkileri olacak olan bu düzenlemelerin başta işyeri hekimlerinin ve iş güvenliği uzmanlarının çalışma koşullarını yeniden tarif edecek yeni düzenlemelerle süreceği anlaşılmaktadır.

Söz konusu yönetmeliklerin içeriğine ilişkin değerlendirmelerden önce hazırlanış sürecine ilişkin bazı noktaları öne çıkarmakta fayda var. Daha önce hem 6331 sayılı Yasa hem de birçok defa değiştirilerek yayınlanan yönetmeliklerin hazırlanış süreçlerinde aralarında TTB'nin de olduğu alandaki tüm tarafların temsilcilerinin görüşlerine sunulur, toplantılar yapılır, yazılı-sözlü görüşler toplanır ve sonunda bir düzenleme yapılırdı. Çalışan temsilcileri DİSK, KESK, TMMOB ve TTB olarak ortak metinler oluşturur ve diğer çalışan temsilcilerinin de katılımıyla düzenlemeye ilişkin katkılarımızı vermeye çalışırdık. Her ne kadar sürecin sonunda çalışan temsilcilerinin katkılarını büyük oranda gözardı eden sonuçlarla karşılaşılıyor olsak da, şimdi başka bir dönemde olduğumuz açıkça ortadadır. Artık şekil şartı tümüyle ortadan kalmıştır. Artık mevzuat düzenlemeleri tarafların tartışarak, dolayısıyla güçleri oranında etkilediği bir sürecin sonunda değil doğrudan Bakanlık'ın yayımlamasıyla kamuoyuna ilan edilmektedir.

Son yönetmeliğin yayımlanmasından önce TOBB Başkanının kongre konuşması, Yönetmeliğin doğrudan bir işveren-devlet ortaklığı biçiminde üretildiğini gizlemeye gerek duyulmaması açısından önemlidir. Dolayısıyla Bakanlık'ın alana ilişkin bakış açısını oluşturan 'Çalışma yaşamının üçlü sacayağı' yaklaşımı artık ortadan kaldırılmış gözükmektedir.

Çalışanların İSG eğitimleri ile ilgili Yönetmelik'le, uzaktan eğitim düzenlenmiş ve eğitimlerin önemli bir bölümünün uzaktan verilmesine imkan sağlanmıştır. Uzun süredir işverenler, işyerlerinde eğitimde geçen sürelerin maliyet hesaplarını yaparak bunun ne kadar önemli bir sorun olduğunu ifade ediyorlardı. Böylelikle eğitimlerin iş saatlerinin dışında ve dinlenme saatlerinde verilmesi önü açılarak işin aksamaması sağlanarak bu sorun çözülmüştür!

10'un altında çalışanı olan işverenler, az tehlikeli işyerlerinde işe giriş, periyodik muayene ve tetkikler hariç olmak üzere iş güvenliği uzmanı veya işyeri hekimi tarafından sağlanan hizmetleri verebiliyorlardı. 50'nin altında çalışanı olan az tehlikeli işyerlerinde yasanın ilgili maddelerinin uygulanması önce artarda birer yıl son olarak da 3 yıllığına, 2020 Temmuz'una ertelenmişti. Bu düzenlemeyle 50'un altındaki çalışanı olan az tehlikeli işyerlerinin işverenlerinin bir eğitim ve sınav sonrasında alacağı sertifikayla bu hizmeti vermeleri sağlanmaktadır. Buna göre işveren bu hizmetleri için çalışan başına her ay en az 10 dakika ayırmak zorundadır.

21 Mayıs tarihli Yönetmelikten önce 906 bin işyerinin işvereni, 2 milyon 300 bin çalışana bu hizmeti verebiliyordu. Şimdi buna 10-49 arası çalışan işyerleri de dahil edilerek 100 bin işyerinin işvereni ve 1 milyon 900 bin çalışan daha bu kapsama alınmıştır. Toplam olarak 1 milyondan fazla işyerinde, 4 milyon 200 bin çalışan artık işçi sağlığı hizmetlerini işveren ya da işveren vekillerinden alabilecektir.

Düzenlemeyle çalışanların sağlık ve güvenliklerine yönelik korumanın sağlanması da pek mümkün görünmemektedir. Bu çalışmaların nasıl denetleneceği, örneğin çalışan başına ayda 10 dakikanın ayrıldığına nasıl tespit edileceği gibi belirsizlikler çok fazla olduğu için yönetmeliğin sonuna bir ihtar ve ceza tablosu eklemeye gerek duyulmamıştır.

Bu mevzuat düzenlemesinin en önemli sonucu, çalışanlara yönelik işçi sağlığı ve iş güvenliği kapsamının geçmişte olduğu gibi teorik olarak sağlanmaya devam edeceği gerçeğidir. 2015'de dönemin Çalışma Bakanı, 'Kapsamdaki 680 bin işyerinin 470 bininde İSG personelinin görevlendirmesinin olmadığını' dolayısıyla gerçek kapsamın % 30, 2017 Haziran'ında ise görevlendirilen İSG personeli sayılarına göre bu kapsamın gerçekte yaklaşık % 50 olduğu gibi şimdi de bu düzenlemeyle ancak teorik bir kapsama sağlanmış bulunmaktadır. Mevzuata göre artık İSG hizmetleri kamu çalışanları dışında tüm çalışanları kapsayan bir düzenleme sağlamıştır ama gerçekte işçi sağlığı faaliyetlerinin sadece kağıt üzerinde kalmasının mevzuatı oluşturulmuştur.

Bütün bu mevzuat düzenlemelerinin işçi sağlığının sorunlarının ne kadar uzağında olduğunun, nasıl uygulanmayarak sadece sanal bir koruma sağladığının çarpıcı bir örneği Başkent'te yaşanmıştır. İnşaatı tamamlanmak üzere olan Bilkent Şehir Hastanesi'nde yaşanan iş kazalarıyla ilgili olarak CHP Ankara Milletvekili Murat Emir'in bilgi talebine önce iş kazalarının kayıtlarıyla ilgili sorumlu tek resmi kuruluş olan SGK'dan 'herhangi bir iş kazasına rastlanmadığı, maluliyet ve ölüm dosyası açılmadığı' yanıtı gelmiştir. Aynı soruya Sağlık Bakanlığı 'hastane inşaatında bugüne kadar 297 adet iş kazası ve tıbbi müdahale gerektiren olay meydana gelmiştir' yanıtını vermiştir. Bu durum memleketin başkentinin ortasında, 'prestij' projelerden olan ve asıl işverenin Devlet olduğu yaklaşık iki buçuk yıllık böyle büyük bir inşaat işinde bile gerçek işleyişin mevzuattan hiç etkilenmeden sürdüğünü göstermektedir. Zaten TOBB başkanı yönetmelik yayınlanmasından önce yaptığı konuşmasındaki 'İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatını Kaldırdık' sözleriyle bir kez daha malumun ilamını sağlamıştır.

29.05.2018

Ankara Tabip Odası